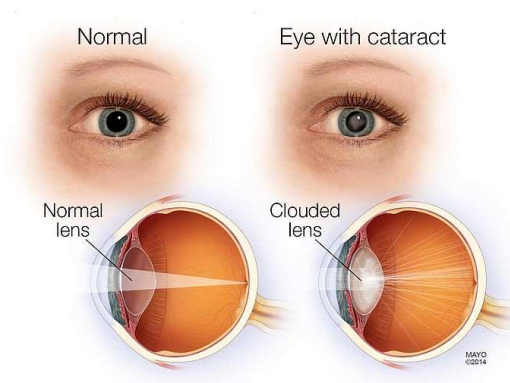

ต้อกระจก

อาจารย์ ดร. ภก. วสุ ศุภรัตน์สิทธิ

ภาควิชาสรีรวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ต้อกระจก เป็นปัญหาทางการมองเห็นที่สำคัญและนำไปสู่ภาวะตาบอดได้หากไม่ได้รับการ องค์กรอนามัยโลกประมาณว่า 94 ล้านคนทั่วโลก มีปัญหาต้อกระจกที่รุนแรงปานกลางจนถึงขั้นประสบปัญหาตาบอด สำหรับประเทศไทยมีการสำรวจสถานการณ์โรคตาระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2560 พบว่า มีผู้ป่วยตาบอดร้อยละ 0.59 สายตาเลือนรางร้อยละ 1.57 โดยมีสาเหตุมาจากต้อกระจก ต้อหิน ภาวะตาบอดในเด็ก ภาวะเบาหวานขึ้นจอตา และกระจกตาขุ่น ซึ่งจากสาเหตุทั้งหมด “ต้อกระจก” เป็นสาเหตุที่พบมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้ป่วยสามารถรักษาให้หายได้

ต้อกระจก คือ โรคที่เลนส์แก้วตาที่มีความขุ่นเกิดขึ้น โดยปกติแล้วเลนส์แก้วตาจะมีลักษณะเหลืองใส แต่เมื่อเลนส์ตาขุ่นมากขึ้นจะบังแสง ทำให้แสงเข้าสู่ด้านในของดวงตาและไปกระทบที่จอประสาทตาได้ไม่เต็มที่ ส่งผลให้ภาพที่เห็นเบลอ ไม่ชัดเจน บางครั้งผู้ป่วยอาจมาพบแพทย์ด้วยอาการที่เหมือนเห็นหมอกบังตา ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80.00 เกิดจากความเสื่อมตามอายุ โดยเฉพาะผู้ที่อายุ 50 ปีขึ้นไป เรียกว่า ต้อกระจกในผู้สูงอายุ (senile cataract) อีกส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 20.00 เกิดจากสาเหตุอื่น เช่น ต้อกระจกแต่กำเนิด ทั้งยังมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่มีผลทำให้เกิดต้อกระจกได้ เช่น การสูบบุหรี่ แสงแดดที่มีรังสีอัลตราไวโอเลต (ultraviolet) ภาวะน้ำตาลสูงในโรคเบาหวาน การใช้ยาสเตียรอยด์เป็นเวลานาน อุบัติเหตุที่มีผลกับลูกตา และภาวะสายตาสั้นรุนแรง (high myopia)

ปัจจุบันยังไม่ทราบถึงกลไกการเกิดต้อกระจกที่ชัดเจน แต่เชื่อว่าเกิดจากหลายปัจจัยรวมกัน อาจมาจากเลนส์ตาที่มีความหนามากขึ้น ขุ่นขึ้น มีเม็ดสีมากขึ้น รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงของสารภายในเลนส์ตา เช่น โปรตีนในเลนส์ตา น้ำ รวมถึงเกลือแร่ต่าง ๆ

โดยทั่วไปอาการของต้อกระจกมักสังเกตในช่วงเริ่มต้นได้ยาก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป ผู้ป่วยจะเริ่มมองเห็นได้ไม่ชัดเจน เห็นภาพเบลอ เห็นภาพซ้อน หรือเห็นลักษณะเหมือนหมอกบังตา ต้องใช้แสงสว่างมากขึ้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือ แพ้แสง และหากมีอาการของต้อกระจกรุนแรง เรียกว่า ต้อกระจกสุก (mature cataract) อาจมีภาวะแทรกซ้อนจากภาวะนี้ได้ โดยผู้ป่วยจะมีอาการปวดตา ปวดศีรษะ ความดันในตาสูงขึ้น เป็นต้น

ปัจจุบันยังไม่มีการรักษาโดยใช้ยา จะมีการรักษาเฉพาะการผ่าตัด อาจใช้คำว่า “ลอกต้อกระจก” ซึ่งเป็นการผ่าตัดนำเลนส์ตาเดิมออก และใส่เลนส์ตาเทียมเข้าไปแทน การผ่าตัดต้อกระจกเป็นการผ่าตัดเล็ก มักทำโดยการฉีดยาชาเฉพาะที่และหยอดยาชา โดยทั่วไปจะใช้เวลาผ่าตัดประมาณ 1 ชั่วโมง ในหลายโรงพยาบาลจะมีการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (one day surgery) ทำให้ผู้ป่วยสะดวกมากขึ้น อีกทั้งหลังผ่าตัดยังใช้เวลาพักฟื้นไม่นาน เพียงแค่ต้องระวังหลังผ่าตัด เช่น ระวังไม่ให้น้ำเข้าตาและขยี้ตาประมาณ 4 สัปดาห์ เพื่อให้แผลติดสนิท รวมทั้งไม่ควรยกของหนักประมาณ 2 – 3 สัปดาห์หลังผ่าตัด เป็นต้น ทั้งนี้การพิจารณาผ่าตัดต้อกระจกขึ้นอยู่กับดุลพินิจของจักษุแพทย์

สำหรับเรื่องวิตามินที่ใช้ในการป้องกันการเกิดต้อกระจกยังอยู่ในระหว่างการศึกษาวิจัย บางการศึกษาพบประโยชน์ จากการรับประทานวิตามินซีและวิตามินอี อย่างไรก็ตามผู้ป่วยต้อกระจกในผู้สูงอายุ การรับประทานวิตามินซี วิตามินอี เบตาแคโรทีน สังกะสี และทองแดง ยังไม่สามารถลดการเปลี่ยนแปลงของเลนส์ตาที่นำไปสู่การเกิดต้อกระจกได้

จะเห็นได้ว่า ต้อกระจกไม่ได้เป็นโรคที่ร้ายแรง หากแต่เป็นภัยเงียบที่หากไม่รักษาอย่างทันท่วงที อาจนำไปสู่สาเหตุทำให้ตาบอดได้ นอกจากนั้นการรักษาต้อกระจกไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด ดังนั้นหากมีปัญหาทางสายตา และกระทบการใช้ชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการใช้ยาทุกครั้งควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ หรือเภสัชกร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับท่านเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ยา และอย่าลืมว่า “มีปัญหาระยะยาว ปรึกษาเภสัชกรนะครับ”

ภาพประกอบ จาก <https://newsnetwork.mayoclinic.org/discussion/mayo-clinic-q-and-a-when-can-cataract-surgery-wait/>

เอกสารอ้างอิง

- American Academy of Ophthalmology. 2019. *2019-2020 BCSC: Basic and Clinical Science Course*. American Academy of Ophthalmology.
- Bourne, Rupert R.A. et al. 2017. “Magnitude, Temporal Trends, and Projections of the Global Prevalence of Blindness and Distance and near Vision Impairment: A Systematic Review and Meta-Analysis.” *The Lancet Global Health* 5(9): e888–97.
- Duncan, Jacque L, Neeti B Parikh, Gerami D Seitzman, and Paul Riordan-Eva. 2020. “Cataract.” In *Current Medical Diagnosis and Treatment 2020*, eds. Maxine A Papadakis, Stephen J McPhee, and Michael W Rabow. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Horton, Jonathan C. 2018. “Disorders of the Eye.” In *Harrison’s Principles of Internal Medicine, 20e*, eds. J Larry Jameson et al. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Riordan-Eva, Paul. 2019. “Disorders of the Eyes & Lids.” In *Current Medical Diagnosis & Treatment 2019*, eds. Maxine A Papadakis, Stephen J McPhee, and Michael W Rabow. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Schimmer, Bernard P, and John W Funder. 2017. “Adrenocorticotrophic Hormone, Adrenal Steroids, and the Adrenal Cortex.” In *Goodman & Gilman’s: The Pharmacological Basis of Therapeutics, 13e*, eds. Laurence L Brunton, Randa Hilal-Dandan, and Björn C Knollmann. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Shiels, Alan, and J Fielding Hejtmancik. 2014. “Age-Related Cataract.” In *Clinical Genomics: Practical Applications in Adult Patient Care*, eds. Michael F Murray et al. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- World Health Organization. 2021. “Blindness and vision impairment”
<https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/blindness-and-visual-impairment> (5 May 2021).